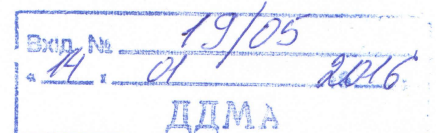

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
КАТРАНЖИ Леоніда Леонідовича
«Фінансовий механізм формування банківського капіталу»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами.

Системна криза у військовій, соціальній, економічній сферах є однією з причин виникнення розбалансованості та порушення стабільного функціонування банківської системи України. Вітчизняний фінансовий ринок залишається дуже фрагментарним, має низьку капіталізацію через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність права власності та низький рівень корпоративного управління. В Україні управління банківським капіталом перебуває на етапі становлення і стикається з особливими труднощами, зумовленими незавершеністю економічних реформ, недосконалістю нормативно-правової бази, нерозвиненістю ринку капіталу тощо. Унаслідок різкого падіння курсу гривні у 2014 р. значно зросли неплатежі за кредитами в іноземній валюті, зменшилася вартість капіталу банків, що створило тиск на коефіцієнт його достатності. У сучасних умовах практично всі країни з активними ринками банківських послуг стали пред'являти банкам більш суворі вимоги до ефективності використання їхнього капіталу та рівня капіталізації. Таким чином, проблеми управління капіталом банків є актуальними в усіх країнах світу. Особливої актуальності набувають питання, пов'язані із забезпеченням ефективного управління банківським капіталом у нашій країні, необхідністю адаптації та імплементації міжнародних стандартів а умовах інтеграції до ЄС.

За окреслених вище обставин дисертація Катранжи Л.Л. є своєчасною, відповідною основним заходам реалізації і завданням Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», а також Проекту Комплексної програми розвитку фінансового ринку України на 2015-2020 роки.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України за темами: «Удосконалення фінансово-кредитного механізму управління національною економікою», у рамках якої автором обґрунтовано комплекс заходів із удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу; «Управління фінансово-економічною безпекою національної економіки», у межах якої розроблено рекомендації із підвищення безпеки банківської системи України на основі міжнародних Базельських стандартів. Це підтверджує актуальність теми дослідження, говорить про її важливість та значимість, орієнтацію на забезпечення ефективного управління банківським капіталом у системі сталого, безпечного розвитку національної економіки.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Науково-прикладну спрямованість даної дисертації зумовила мета дослідження, що полягає в розробці теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу. Послідовність розв'язання автором поставлених у дисертації наукових, методичних та прикладних завдань логічно відображена змістом роботи.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечена застосуванням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. У роботі використано такі методи: формальної і діалектичної логіки, якісного аналізу і синтезу – для критичного дослідження сутності банківського капіталу; історичного, статистичного, порівняльного аналізу економічних показників – для виявлення особливостей формування банківського капіталу в Україні; економіко-математичного моделювання – для формалізації ефекту фінансового левериджу банківської установи; оптимізації – для визначення достатньої капіталізації банків і обґрунтування

змін у оподаткуванні банківського прибутку; нормативний – для дослідження пруденційних вимог відповідно до вітчизняних і міжнародних стандартів; трендовий аналіз – для формалізації динаміки банківського капіталу; кореляційно-регресійний аналіз – для оцінки макроекономічних чинників формування банківського капіталу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні й інформаційно-аналітичні матеріали Національного банку України, Державної служби статистики України, дані фінансової звітності банків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретичних і методичних засад та практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу.

Науковим доробком автора є розвиток теорії та класифікації банківського капіталу, які поєднують ознаки економіко-правового та інституціонального характеру та орієнтовані на якнайповнішу реалізацію функцій управління формуванням банківського капіталу – облік, аналіз, прогнозування, планування (стор. 12-41).

В основі отриманих у дисертації результатів лежить трактування фінансового механізму формування банківського капіталу: по-перше, як відкритої, здебільшого імовірнісної рухливої системи, по-друге, як процесу цілеспрямованого впливу суб'єктів на об'єкти, представлені власним, залученим, позиковим капіталом, його вартістю і структурою, ризиками тощо. На відміну від існуючих підходів, пропоновані дефініції ґрунтуються на синтезі системного і процесного підходів (стор. 41-62).

У дисертації удосконалено концептуальні засади фінансового механізму формування банківського капіталу, які орієнтовані на пошук форм і методів раціоналізації процесу, ґрунтуються на загальних інституційних і специфічних теоріях. Здобувачем удало адаптовано до специфіки банківської діяльності відомі теорії капіталу: традиційної і поведінкової теорії структури капіталу, динамічної та статичної теорії компромісу, теорії

асиметричної інформації, у т.ч. теорії ієрархії, теорії агентських витрат, теорії фіксації ринку (стор. 63-90). Пропоновані підходи ґрунтуються на альтернативності цільових орієнтирів та єдності макроекономічних чинників, пруденційних і ринкових аспектів формування банківського капіталу (стор. 124-143).

Новим є методичний підхід до оцінки передавального впливу банківського капіталу на макроекономічний розвиток на основі побудови комплексу різноформатних економетричних моделей залежності ВВП від характеристик розвитку банківської системи (стор. 93-113). Кількісно визначено показники еластичності ВВП по коефіцієнту концентрації власного банківського капіталу і частці кредитів банківського сектора. Доведено, що позитивна динаміка узагальнюючих економічних показників, обумовлена банківсько-орієнтованим типом вітчизняної фінансової системи, може бути забезпечена збільшенням економічних свобод та інвестиційної привабливості банківського сектора, у т.ч. для іноземного капіталу.

Дисертантом удосконалено методичний підхід до групування банків за рівнем показника адекватності регулятивного капіталу, на основі кластерного аналізу методом К-середніх. Пропонований підхід надає можливість вибору режиму пруденційного регулювання банків на основі ризикоорієнтованого підходу (стор. 144-150). Цінним є те, що у третьому розділі дисертації цей підхід було використано для диференціації мінімальних вимог щодо буферу системної важливості (стор. 173-174).

У дисертації адаптовано до вітчизняних умов міжнародні стандарти Базельського комітету до розрахунку регулятивного капіталу банку, Принципово новим є використання аналітичних показників запасу міцності капітальної бази і ризику формування капіталу системно важливих банків (стор. 114-123, 153-172). На відміну від існуючих підходів, пропований враховує специфіку національної системи обліку і фінансової звітності банків і формалізований відповідними алгоритмами розрахунку.

Переконливим є науково-методичний підхід до обґрунтування

чинників формування банківського капіталу і визначення його оптимальної структури на основі побудови й аналізу динамічної економетричної моделі з використанням гіпотези часткових пристосувань (стор. 175-188). Вона дозволяє надати оцінку відповідності фактичної капіталізації банківських установ критеріям оптимальності у розрізі виділених груп за ризиком формування капіталу, визначити детермінанти управління капіталізацією в умовах обмеженого абсолютного розміру капітальної бази на основі відносних показників, які враховують специфічність діяльності конкретної банківської установи, зокрема кількісні і якісні показники активів і пасивів, їх структуру тощо.

У дисертації розвинуто методичні підходи до вимірювання ефекту фінансового левериджу банку, які, на додаток до коефіцієнта структури капіталу, містять також податковий коректор і диференціал фінансового левериджу, а також модель максимізації приросту власного капіталу за умови дотримання встановлених лімітів формування резервів на знецінення активів банківської установи (стор. 189-202). Вимірювання ефектів фінансового левериджу із застосуванням даного підходу дозволить на практиці обґрунтовувати рішення щодо формування капіталу, оцінювати їх економічну доцільність в умовах обмеженого доступу до ринків капіталу.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів.

Теоретична цінність результатів дисертації полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і висновків, які збагачують економічну науку з питань удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу і визначають інструменти адаптації міжнародних стандартів до вітчизняної практики, орієнтовані на подолання системної кризи і забезпечення економічного зростання.

Практична значущість одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, викладені у дисертації, доведені до рівня практичних

рекомендацій щодо удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу і впроваджені у практику діяльності ПАТ «Всеукраїнський банк розвитку», ПАТ «Банк Кредит Дніпро», ПАТ «Перший Український міжнародний банк», ТОВ «НІКА-АУДИТ», а також у навчальний процес ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України (м. Красноармійськ).

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

У відкритому друці за темою дисертації опубліковано 15 наукових праць, із них 8 статей у наукових фахових виданнях (у тому числі одна стаття – у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз). Основні теоретичні та практичні результати доповідались і були схвалені на 6 науково-практичних конференціях різних рівнів: 4 – Міжнародних, 2 – Всеукраїнських із географією, представлених такими містами України: Донецьк, Ірпінь, Львів, Острог, Черкаси протягом 2011-2013 рр.

В опублікованих працях здобувача повно відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукову новизну. З огляду на це - апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів і висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота викладена на 341 сторінці, у тому числі містить 42 таблиці та 35 рисунків. Список використаних літературних джерел становить 228 найменувань.

Дисертацію написано в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій автора у дисертаційній роботі.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи в цілому достатній рівень обґрунтування теоретичних положень, розробки методичних підходів та практичних рекомендацій з удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними, або потребують доопрацювання.

1. У положеннях наукової новизни указано, що дістали подальшого розвитку міжнародні стандарти Базельського комітету розрахунку регулятивного капіталу банку (стор. 8). Доцільно було би вказати, про яку саме версію стандартів йде мова.

2. На рис. 1.3 «Основні характеристики публічного акціонерного товариства» (стор. 29 дисертації) доцільно було візуально позначити ті ознаки, які мають відношення до формування капіталу.

3. Табл. 1.3 (стор. 37-38 дисертації) визначає переваги і недоліки інструментів формування залученого і позикового капіталу банку занадто поверхово. У якості інструментів указано лише депозити (вклади), цінні папери власного боргу, міжбанківські кредити. Потребують уточнення особливості формування капіталу за рахунок більш специфічних інструментів.

4. На стор. 120-122 дисертації наведено результати аналізу виконання економічних нормативів капіталу «банками на рівні банківської системи» і «банківських установ», які представлені двома таблицями (2.6, 2.7). Не досить зрозумілою є методичні аспекти, на яких ґрунтуються аналітичні висновки.

5. У п.3.1 проведено адаптацію міжнародних стандартів до формування банківського капіталу на основі Базель II (стор. 153-156, 164-166), Базель III

(стор. 157-163, 167-168). Потребує уточнення, як узгоджуються між собою дуга і третя версія Базельських стандартів, а також – які їх положення покладено в основу розробок автора.

6. На стор. 182 дисертації автор зауважує: «якщо такий дефіцит відсутній (зі змісту – дефіцит коштів для покриття ризикових активів), то для фінансування іншої частини активів банками використовується позиковий капітал. Найбільш привабливою є його стабільна частина: строкові депозити фізичних осіб і суб'єктів господарювання». Із цього висловлювання випливає, що автор ототожнює «позиковий» і «залучений» капітал, що є помилковим.

7. За допомогою функції «Пошук рішення» Ексел на стор. 198 автор розв'язує задачу нелінійного програмування. Значення цільової функції і вектора оптимальних значень змінних наведено з точністю до 1 грн. Отримані результати є вірними з математичної точки зору, але їх економічна інтерпретація є не зовсім коректною із погляду ймовірнісного характеру значень. Тому доцільно було би обмежитись розмірністю тис. грн. із одним знаком після коми.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки несуттєво знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Катранжи Леоніда Леонідовича.

7. Загальний висновок.

Дисертаційну роботу Катранжи Леоніда Леонідовича «Фінансовий механізм формування банківського капіталу» можна визнати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальну наукову проблему адаптації міжнародних стандартів до формування банківського капіталу, оптимізації структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень, а також розвитку теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів у банківській сфері.

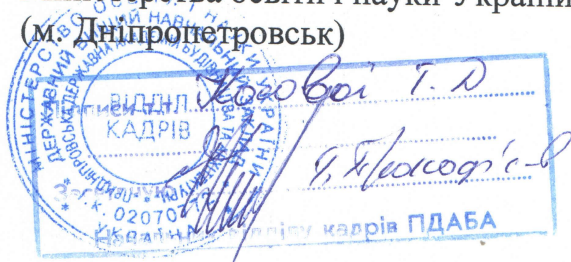
Дисертація Катранжи Л. Л. за змістом й якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Вибрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету досягнуто; задачі дисертаційної роботи в цілому реалізовано. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Автореферат дисертації необхідним чином розкриває основні її положення та висновки, є ідентичним дисертації за структурою та змістом.

За змістом і оформленням дисертаційна робота «Фінансовий механізм формування банківського капіталу» відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567. Автор дисертації – Катранжи Леонід Леонідович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент –

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів і маркетингу
ДВНЗ «Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури»
Міністерства освіти і науки України
(м. Дніпропетровськ)

Т. Д. Косова

Т. Д. Косова